

Position paper SDE++

Op 17 februari heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een [kamerbrief](#) uitgestuurd met daarin de details over de SDE++-regeling van 2020 samen met de eindadviezen van PBL. De geothermiesector ziet dat er met deze kamerbrief duidelijkheid wordt geboden over de SDE++-regeling van dit jaar en is blij te zien dat het aantal categorieën geothermie is uitgebreid door onderscheid te maken tussen 'basislast' en 'geen basislast'. We danken uw Commissie voor de mogelijkheid, om met deze *position paper* onze zorgen te delen over de versnelling van aardwarmte in Nederland als de voorgestelde SDE++-regeling wordt ingevoerd.

Wij zien noodzakelijke verbeterpunten in de SDE++-regeling om in de nabije toekomst de inzet en benutting van geothermie te bewerkstelligen om 1,5 miljoen woningen in 2030 te verduurzamen en in 2050 8 miljoen woningen en gebouwen, zoals is afgesproken in het Klimaatakkoord. We signaleren de zorg dat:

Geothermie als duurzame warmtebron in de gebouwde omgeving met de voorgestelde SDE++-regeling niet gaat bijdragen aan de afspraken in het Klimaatakkoord.

Hier zijn drie redenen voor:

1. **Doordat het budget niet oneindig groot is en de relatief lage positie van geothermie in de ranking op subsidie-intensiteit dreigen alle geothermieprojecten in de SDE++ buiten de boot te vallen.**
2. **De basisbedragen zijn niet representatief als afspiegeling van de daadwerkelijke kosten die gemaakt moeten worden mede door de ontwikkelingen in de wetgeving en doorlooptijd van projecten om nu en in de toekomst robuust en veilig projecten te ontwikkelen.**
3. **Het correctiebedrag sluit met de WKK als referentie (70% * TTF) beter aan op de werkelijke situatie van geothermie, in plaats van de huidige referentie (90% * TTF).**

We lichten de redenen toe en doen suggesties voor verbetering.

1. **Doordat het budget niet oneindig groot is en de relatief lage positie van geothermie in de ranking op subsidie-intensiteit dreigen alle geothermieprojecten in de SDE++ buiten de boot te vallen.**

Het behalen van de klimaatdoelstellingen gaat niet vanzelf. Het SDE++ budget is ook niet oneindig groot. We zien nu in de regeling dat categorieën voor de productie en winning van grootschalige duurzame warmte voor de gebouwde omgeving, waaronder geothermieprojecten, relatief laag scoren in de ranking op subsidie-intensiteit (euro per vermeden ton CO₂-emissie) en daardoor buiten de boot dreigen te vallen, zoals is aangegeven in de [consultatiereactie van DAGO en SPG](#) en de [position paper van de NVDE](#) in dezen. Dit vergt een aanpassing van de regeling die toegespitst is op de ontwikkelingen van duurzame warmte in de gebouwde omgeving ten behoeve van collectieve warmtedistributie.

De verduurzaming van de warmtevoorziening van de gebouwde omgeving is belangrijk vanuit de doelstelling om 1,5 miljoen aardgasvrije/aardgasvrij-ready woningen te realiseren in 2030. Vanwege de beëindiging van de gaswinning in Groningen wordt Nederland nog meer afhankelijk van de import

van hoogcalorisch gas. Door maatregelen enkel te beoordelen op de kosten per vermeden ton CO₂ (deze zijn relatief hoog omdat we onze woningen en gebouwen met aardgas al relatief efficiënt verwarmen), is er het risico dat de verduurzaming hier achterblijft bij de gestelde doelen. Voor geothermieprojecten betekent dit dat met de SDE++-regeling dat projecten buiten de boot vallen of als projecten eenmaal wel in aanmerking komen voor SDE++ het budget op is. Terwijl geothermie juist bijdraagt aan CO₂-reductie, meer duurzame warmte en de aanleg van warmtenetten stimuleert.

Onze suggestie: maak drie separate rangschikkingen van de subsidie-intensiteit, voor de sectoren elektriciteit, overige CO₂-reductie industrie en warmte. Daarbij zou ook de mogelijkheid van sectorale schotten moeten worden verkend. We beseffen ons dat deze suggestie een afwijking is van de SDE++ systematiek. Het alternatief is een apart subsidie-instrument.

2. De basisbedragen zijn niet representatief als afspiegeling van de daadwerkelijke kosten die gemaakt moeten worden mede door de ontwikkelingen in de wetgeving en doorlooptijd van projecten om nu en in de toekomst robuust en veilig projecten te ontwikkelen.

De verlagingen van de basisbedragen 2020 zijn gebaseerd op beschikte projecten in 2018. De projecten uit 2018 zijn relatief groot (ruim boven de 20MW) en geven daardoor geen representatief beeld. De kosten bij geothermie hangen niet lineair samen met het vermogen, waardoor voor kleinere projecten (met bv 5-10 MW vermogen), die vaker zullen voorkomen in de gebouwde omgeving, de basisbedragen te laag zijn. De kosten voor het aanleggen van een warmtenet rusten relatief zwaarder op een kleiner project dan op een groter project. De nieuwe categorie die hiervoor is toegevoegd representeert dit onvoldoende. Omdat de gerealiseerde geothermie tot op zekere hoogte vooral de geologisch aantrekkelijke gebieden heeft opgezocht, dus hoge vermogens en daarmee lagere kostprijs per MWh, wordt het steeds lastiger tot ontwikkelingen te komen daar waar het vermogen lager en/of onzekerder is, zoals in de gebouwde omgeving en gebieden waar nog onvoldoende data beschikbaar is.

De aannames die PBL doet zijn niet altijd representatief. Een aantal voorbeelden. De kostenvoet waarmee PBL rekent van vreemd vermogen is 1,5%. Op basis van recente datapunten uit de markt lijkt de huidige rente voor geothermie 1% hoger te moeten zijn. Een marktonderzoek naar de rentekosten voor geothermieprojecten biedt betere inzichten. De kosten die worden gemaakt om een project tot ontwikkeling te brengen worden onvoldoende meegenomen en zijn hoger in de gebouwde omgeving. Daarnaast blijkt de periode van vier jaar, plus mogelijk één jaar uitstel, waarin een project tot realisatie moet komen in de praktijk vaak beknellend. Meer ruimte is zeer wenselijk.

PBL neemt aan dat de kosten voor het opruimen gelijk zijn aan de vermeende restwaarde van een geothermieproject. Dit is niet de verwachting van projectontwikkelaars en financiële instellingen, die juist in de toekomst negatieve restwaarde voorspellen door de opruimkosten aan het einde van de levensduur van een geothermieproject, zoals is aangegeven [consultatiereactie van DAGO en SPG](#) op de SDE++-regeling 2020. Door het meenemen van de opruimkosten en/of een eventuele negatieve restwaarde kan er een realistischere business case voor geothermieprojecten worden opgesteld. Momenteel werkt de geothermiesector in het Integrale Kostprijsreductieprogramma (IKPA) aan een representatieve business case van de gehele levenscyclus.

De geothermiesector erkent dat de bescherming van grondwater van essentieel belang is. Daarom ontwikkelen we ook steeds door. De toekomstige wet-, en regelgeving omtrent dit onderwerp zorgt ook voor een investeringstoename. Dit betreft bijvoorbeeld investeringenvoor een aangepast

putontwerp, ander materiaalgebruik, betere modellering, intensievere seismische monitoring en de strengere omgang met aardgas. Dit verlangt hogere investeringen, terwijl er in de praktijk flinke tijd zit tussen het moment van investeren en het moment van inkomsten. De referenties die PBL gebruikt in haar berekeningen anticiperen hier onvoldoende op. Daarnaast neemt PBL nu aan dat bij de ontwikkeling van geothermie alle investeringen in 1 jaar gedaan worden en de inkomsten direct in het jaar daarna volgen – wat niet realistisch is.

Onze suggesties: voor een representatief beeld van projectontwikkeling, investeringen en business cases bieden wij aan om met PBL de effecten van bovenstaande aanpassingen door te rekenen, een representatieve business case uit de gebouwde omgeving te laten zien en te voorzien van toelichting. Het in lijn brengen van de hoogte, timing van investeringskosten en inkomsten met de eisen in de vernieuwde Mijnbouwwet past hier ook bij.

3. Het correctiebedrag sluit met de WKK als referentie (70% * TTF) beter aan op de werkelijke situatie van geothermie, in plaats van de huidige referentie (90% * TTF).

Voor het correctiebedrag wordt nu uitgegaan van een gewogen gemiddelde van de kosten van een gasgestookte WKK, een warmteprijs gebaseerd op 90% van de TTF inkoopprijs van gas. In de praktijk zien we dat dit een onrealistisch beeld is. Voor grote warmtenetten heeft PBL vastgesteld dat voor de (markt)waarde van warmte 70% van de jaargemiddelde marktindex van de TTF op de termijnmarkt beter overeenkomt, omdat WKK en/ of STEG de afspiegeling vormt in de markt (correctiebedrag= 70% * TTF). Voor andere toepassingen zoals in de tuinbouw heeft PBL het correctiebedrag echter bepaald op 90% * TTF. Wij zijn van mening dat voor alle toepassingen het correctiebedrag 70% * TTF dient te zijn, gezien de lokale situatie, schaalgrootte van de installatie en de concurrentie met WKK voor zowel de glastuinbouw en gebouwde omgeving. Op deze manier wordt de waarde van warmte juist gereflecteerd.

Onze suggestie: het correctiebedrag voor geothermie dient zoveel mogelijk overeen te komen met de werkelijke waarde van de warmte en dus gesteld te worden op 70% * TTF.

Tot slot

Wij vertrouwen er op dat onze zorgen en suggesties voor verbeterpunten uw aandacht krijgen. De geothermiesector pakt zelf de handschoen op door kostenreductie te laten plaatsvinden, beter samen te werken en draagvlak voor geothermie te behouden zoals ook is omschreven in het Masterplan Aardwarmte. De geothermiesector zet bovendien volop in op het ontwikkelen en opschalen van de activiteiten die bijdragen aan het robuust en verantwoord winnen van aardwarmte als alternatief voor aardgas.